

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»
Хмельницький інститут соціальних технологій
Кафедра фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Хмельницького
інституту соціальних технологій
Університету „Україна”

М. Є. Чайковський

01 09 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 2.6 Фізична терапія при порушеннях діяльності нервової системи

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма Фізична терапія, ерготерапія

(назва освітньої програми)

освітнього рівня магістр

(назва освітнього рівня)

галузь знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність(ності) I7 Терапія та реабілітація

(шифр і назва спеціальності(тей))

Спеціалізація(ї) I7.01 Фізична терапія

(назва спеціалізації)

інститут, філія, факультет, коледж Хмельницький інститут соціальних технологій

(назва навчально-виховного підрозділу)

Вид дисципліни: обов'язкова

Обсяг, кредитів: 150/5

Форма підсумкового контролю: екзамен

Хмельницький 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни Фізична терапія при порушеннях діяльності нервової системи

(назва навчальної дисципліни)

для студентів за галуззю знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення спеціальністю I7 Терапія та реабілітація

„28” серпня 2025 року – 35 с.

Розробники:

Крупа Валентина Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту

Гуменна Ольга Феодосіївна – викладач кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту

(вказати авторів, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

Викладачі:

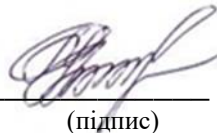
Крупа Валентина Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту

Гуменна Ольга Феодосіївна – викладач кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту

Протокол від „28” серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту

(підпис)

Людмила КРАВЧУК
(прізвище та ініціали)

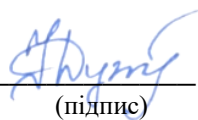
«28» серпня 2025 року

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) «Фізична терапія, ерготерапія» (2025 р.)

(назва освітньої програми)

«28» серпня 2025 року

Гарант освітньо-професійної програми (керівник проектної групи)

(підпис)

Ігор ДУБ
(прізвище та ініціали)

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік	20_/20_	20___/20___	20___/20___	20___/20___
Дата засідання кафедри				
№ протоколу				
Підпис завідувача кафедри				

Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу <https://vo.uu.edu.ua/> за адресою:

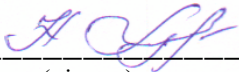
<https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=20715>

(вказати адресу)

Робочу програму навчальної дисципліни перевірено

„01” вересня 2025 року

Заступник директора
з освітньої діяльності
Хмельницького інституту
соціальних технологій

(підпис)

Наталія ЛУЦКЕВИЧ
(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальний обсяг кредитів – 5	Галузь знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення	Вид дисципліни обов'язкова (загальноуніверситетська, обов'язкова чи за вибором здобувача освіти)	
Загальний обсяг годин – 150	Спеціальність І7 Терапія та реабілітація	Цикл підготовки Професійний (загальний чи професійний)	
Модулів – 1	Спеціалізація І7.01 Фізична терапія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	–
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	Семестр	
		2-й	–
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 3 самостійної роботи – 7	Освітній ступінь: магістр	16 год.	–
		Практичні	
30 год.		–	
Лабораторні			
–		–	
Самостійна робота			
104 год.		–	
Індивідуальні завдання: –			
Вид семестрового контролю: екзамен			
Частка аудиторних занять становить: для денної форми здобуття освіти – 31%			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань і практичних умінь щодо клінічних проявів, патогенезу, діагностики та сучасних підходів до реабілітації пацієнтів із захворюваннями та ураженнями нервової системи, а також розвиток професійних компетентностей, необхідних для планування, реалізації та оцінки ефективності реабілітаційних втручань на різних етапах відновлення з урахуванням принципів доказової медицини та МКФ.

Завдання:

Формування системних знань про анатомо-фізіологічні основи функціонування центральної та периферичної нервової системи, механізми розвитку неврологічних порушень.

Опанування клінічної симптоматики основних неврологічних захворювань і синдромів (інсульт, черепно-мозкова травма, нейро-дегенеративні захворювання, периферичні нейропатії тощо).

Засвоєння принципів клінічної діагностики та методів обстеження пацієнтів із неврологічною патологією з використанням стандартизованих шкал і тестів.

Формування навичок інтерпретації результатів обстеження та визначення реабілітаційного потенціалу пацієнта відповідно до Міжнародної класифікації функціонування (МКФ).

Оволодіння сучасними методами фізичної терапії та ерготерапії при неврологічних порушеннях, включаючи нейророзвиткові підходи, моторне навчання, функціональні тренування.

Навчання складанню індивідуальних реабілітаційних програм, визначенню цілей коротко- та довгострокового відновлення.

Розвиток умінь оцінки ефективності реабілітаційних втручань та корекції програм відповідно до динаміки стану пацієнта.

Формування навичок міждисциплінарної взаємодії у складі реабілітаційної команди.

Ознайомлення з принципами доказової медицини у неврологічній реабілітації та вміння застосовувати їх у практичній діяльності.

Розвиток професійного мислення та клінічного прийняття рішень у складних реабілітаційних випадках.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- теоретичні основи функціонування центральної та периферичної нервової системи, нейрофізіологічні механізми контролю руху;
- етіологію, патогенез, клінічні прояви та перебіг основних неврологічних захворювань;
- сучасні підходи до клінічного обстеження пацієнтів із неврологічною патологією;
- структуру, домени та коди МКФ (функції та структури організму, активність і участь, фактори середовища);
- принципи оцінювання функціонального стану пацієнта на основі МКФ;
- стандартизовані шкали та інструменти оцінювання (Barthel Index, FIM, NIHSS, Berg Balance Scale тощо);
- принципи побудови індивідуальних реабілітаційних програм із урахуванням біопсихосоціальної моделі;
- сучасні методи фізичної терапії та ерготерапії у неврології (нейророзвиткові концепції, моторне навчання, функціональний тренінг);
- критерії оцінки ефективності реабілітаційних втручань;
- принципи міждисциплінарної взаємодії у реабілітаційній команді;
- основи доказової медицини у неврологічній реабілітації.

вміти:

- проводити клінічне обстеження пацієнтів із неврологічними порушеннями з використанням валідних інструментів оцінювання;
- ідентифікувати порушення на рівні структур і функцій організму відповідно до МКФ (наприклад: м'язова сила, тонус, координація, чутливість);
- оцінювати рівень активності та участі пацієнта (самообслуговування, мобільність, соціальна інтеграція) згідно з доменами МКФ;
- визначати вплив факторів середовища (соціальних, фізичних, бар'єрів і фасилітаторів) на процес реабілітації;
- формулювати реабілітаційний діагноз із використанням категорій МКФ;
- визначати короткострокові та довгострокові цілі реабілітації відповідно до принципів SMART та МКФ;
- розробляти індивідуальні програми фізичної терапії та ерготерапії для пацієнтів із неврологічними порушеннями;
- застосовувати сучасні реабілітаційні втручання (вправи, тренування функцій, баланс, координація, навчання рухів);
- здійснювати моніторинг та оцінку ефективності реабілітаційного процесу з подальшою корекцією програми;

- працювати у складі мультидисциплінарної команди та ефективно комунікувати з пацієнтом і його родиною;
- застосовувати принципи доказової медицини при виборі реабілітаційних втручань.

ПЕРЕЛІК ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА

ЗК 01. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 04. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 05. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 06. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 07. Здатність працювати автономно.

ПЕРЕЛІК СПЕЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА

СК 01. Здатність професійно мислити, диференціювати проблеми фізичної, когнітивної, психоемоційної сфер, визначати обмеження рухових та поєднаних із ними функцій, активності та участі пацієнта за біоцихосоціальною моделлю, обмеження життєдіяльності.

СК 02. Здатність розуміти клінічний діагноз пацієнта/клієнта, перебіг захворювання і тактику лікування.

СК 03. Здатність безпечно та ефективно обстежувати та оцінювати осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп із обмеженнями повсякденного функціонування, зі складною прогресуючою та мультисистемною патологією, визначати фізичний розвиток та фізичний стан для прийняття науково-обґрунтованих клінічних рішень.

СК 04. Здатність враховувати потреби пацієнта/клієнта, прогнозувати результати фізичної терапії, встановлювати пацієнтоорієнтовані довгострокові та короткострокові цілі, формулювати завдання, розробляти, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії або компоненти індивідуального реабілітаційного плану, які стосуються фізичної терапії.

СК 05. Здатність безпечно та ефективно проводити втручання на основі принципів доказово-інформованої практики, застосовувати науково обґрунтовані засоби та методи, забезпечувати їх відповідність цілям фізичної терапії, функціональним можливостям та динаміці стану пацієнта/клієнта.

СК 06. Здатність провадити професійну діяльність у реабілітаційних закладах, відділеннях, підрозділах, а також у територіальних громадах, у складі мультидисциплінарної реабілітаційної команди або самостійно, співпрацюючи з іншими працівниками охорони здоров'я та зацікавленими особами.

СК 07. Здатність планувати, контролювати терапевтичне заняття, хід виконання програми фізичної терапії, аналізувати та інтерпретувати результати

втручання, вносити корективи до розробленої програми чи компонентів індивідуального реабілітаційного плану, маршруту пацієнта.

СК 08. Здатність ефективно здійснювати професійну комунікацію, зокрема вести документацію різних аспектів фізичної терапії згідно вимог чинного законодавства, надавати підзвітні послуги.

СК 09. Здатність провадити наукові дослідження у сфері фізичної терапії, використовувати й поширювати найкращі наявні докази у професійній та викладацькій діяльності для поліпшення якості послуг фізичної терапії та освіти.

СК 11. Здатність здійснювати рефлексивну професійну діяльність, самоаналіз та безперервний професійний розвиток.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА

РН 01. Застосовувати біопсихосоціальну модель обмежень життєдіяльності у професійній діяльності, аналізувати медичні, соціальні та особистісні проблеми пацієнта/клієнта.

РН 03. Уміти вибирати й аналізувати інформацію про стан пацієнта.

РН 05. Проводити опитування (суб'єктивне обстеження) пацієнта/клієнта для визначення потреб, порушень функції, активності та участі.

РН 06. Визначати рівень психомоторного та фізичного розвитку людини, її фізичний стан, виконувати об'єктивне обстеження пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп, зокрема при складній, прогресуючій і мультисистемній патології, використовуючи відповідний валідний інформативний інструментарій.

РН 07. Демонструвати здатність до пацієнтоорієнтованої практичної діяльності за узгодженням із пацієнтом/клієнтом, його родиною/опікунами, членами мультидисциплінарної команди.

РН 08. Ефективно комунікувати з пацієнтом/клієнтом, встановлювати прямий та зворотній зв'язок для створення та підтримки терапевтичного альянсу.

РН 09. Прогнозувати результати фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різних вікових та нозологічних груп при складній прогресуючій та мультисистемній патології.

РН 10. Визначати наявні ресурси фізичної терапії, встановлювати мету, цілі та завдання втручання.

РН 11. Створювати програму фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різного віку, зокрема зі складними патологічними процесами та порушеннями окремо або як частину індивідуального реабілітаційного плану.

РН 12. Реалізовувати програму фізичної терапії окремо або як частину індивідуального реабілітаційного плану відповідно до наявних ресурсів.

РН 13. Контролювати тривалість та інтенсивність терапевтичних заходів у межах програми фізичної терапії та окремих занять.

РН 14. Коректувати перебіг виконання програми фізичної терапії на основі аналізу запланованих та досягнутих результатів і динаміки стану пацієнта.

РН 15. Визначати межі професійної діяльності та їх дотримуватися, провадити практичну діяльність автономно, бути відповідальним за її наслідки перед суспільством та іншими фахівцями.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1.

Фізична терапія та реабілітація при захворюваннях ЦНС

Тема 1. Фізична терапія та реабілітація хворих з інсультом.

Поняття про етіопатогенез ішемічного інсульту. Клінічна картина ішемічного інсульту в залежності від підтипу. Класифікація періодів перебігу ішемічного інсульту. Реабілітаційні програми при ішемічному інсульті під час перебування у відділенні реанімації, відділенні гострих порушень мозкового кровообігу, відділенні нейрореабілітації, в амбулаторних умовах з оцінкою динаміки вогнищевих синдромів (порушення ковтання, мови, рухових, координаторних розладів). Поняття про етіопатогенез геморагічного інсульту. Клінічна картина паренхіматозного, субарахноїдального та шлуночкового крововиливу. Оцінка наявних рухових, координаторних порушень по сучасним шкалам. Реабілітаційні програми для хворих в умовах стаціонарного лікування та в амбулаторних умовах.

Тема 2. Фізична терапія та реабілітація хворих з запальними захворюваннями головного мозку.

Поняття про класифікацію запальних захворювань головного мозку. Оцінка наявності та ступеня вираженості неврологічного дефіциту. Показання та протипоказання для початку реабілітаційних заходів. Оцінка когнітивних розладів, відновлення рівноваги, координації в просторі, особливості масажу. Реабілітація хворих в умовах стаціонарного лікування та в умовах поліклінічного відділення; амбулаторний етап (масаж, терапевтичні вправи, фізіотерапія).

Тема 3. Фізична терапія та реабілітація хворих з захворюваннями спинного мозку.

Захворювання спинного мозку (БАС, гострий мієліт, поліомієліт, сирінгомієлія, мієлопатія). Оцінка наявних неврологічних симптомів, ступінь їх вираженості. Реабілітація в резидуальний період. Вправи, спрямовані на відновлення рухових функцій, м'язових, трофічних розладів. Види масажу, фізіотерапія.

Тема 4. Фізична терапія та реабілітація хворих з демієлінізуючими захворюваннями ЦНС.

Класифікація демієлінізуючих захворювань (розсіяний склероз, гострий розсіяний енцефаломієліт). Основні неврологічні розлади, що спостерігаються . реабілітація під час загострення та в період ремісії. Оцінка динаміки

порушень рівноваги, пірамідних симптомів, координації. Рекомендації по оптимізації способу життя.

Змістовий модуль 2.

Фізична терапія та реабілітація при захворюваннях ПНС

Тема 5. Фізична терапія та реабілітація хворих з вертеброгенними рефлексорними та компресійними синдромами.

Класифікація вертеброгенних уражень нервової системи. Механізм розвитку рефлекторних та компресійних синдромів. Принципи реабілітації хворих з вертеброгенною патологією. Лікувальна гімнастика (показання, протипоказання), особливості проведення, дихальні вправи, функціональний тренінг. Вправи пост- та дометричну релаксацію м'язів. Особливості реабілітації в різні періоди реабілітації (адаптаційний, тренувально-корегуючий, стабілізаційний). Фізіотерапевтичні метод в лікуванні вертеброгенних синдромів.

Тема 6. Фізична терапія та реабілітація хворих з з нейропатіями (в т.ч. тунельними) полінейропатіями.

Поняття про невропатії. Етіопатогенез, клінічні ознаки; періоди захворювання. Особливості проведення кінезотерапії, фізіотерапії, масаж в гострому, підгострому, резидуальному періоді. Лікувальна фізкультура в терапії невропатій. Показання та протипоказання до лікувальної фізкультури в гострому, підгострому, відновлювальному періодах.

Тема 7. Фізична терапія та реабілітація хворих з травматичними ушкодженнями периферичних нервів.

Види травматичних ушкоджень периферичних нервів. Клінічна картина невритів, променевого, серединного, ліктьового, сідничого, стегневого, велико- та малогомілкового нервів. Задачі та об'єм реабілітаційних заходів на ранньому відновлювальному, пізньому відновлювальному та резидуальному періоді. Лікування положенням, масаж, фізіотерапія, електротерапія, механотерапія. Визначення болю.

Тема 8. Фізична терапія та реабілітація хворих з больовими синдромами.

Поняття про ноцептивний та нейропатичний біль. Гострий та хронічний біль, транзиторний, психогенний біль. Рефлексотерапія, лікувальна гімнастика, масаж. Особливості проведення; показання та протипоказання для проведення при гострому та хронічному больовому синдромі. Кінезотейпування в разі діагностування хронічних міофасціальних синдромів. Фізіотерапевтичні методи лікування больових синдромів.

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передує цій дисципліні:

Інноваційні аспекти теорії і доказова практика в фізичній терапії, Методи обстеження і контролю у фізичній терапії, Фізична терапія при захворюваннях

внутрішніх органів (серцево-судинної системи, дихальної системи, органів травлення, хірургічних захворюваннях).

Міжпредметні зв'язки:

Інноваційні аспекти теорії і доказова практика в фізичній терапії, Методи обстеження та контролю в фізичній терапії, Профілактика захворювань, ускладнень та функціональних порушень, Організація мультидисциплінарної командної роботи та правові й етичні аспекти професійної діяльності, Документування процесу надання реабілітаційної допомоги відповідно до чинного законодавства з використанням ІТ-технологій

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	Усь	аудиторна	у тому числі					с.р.	Усь	аудиторна	у тому числі				
2			3	4	5	6	7				8	9	10	11	12
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Змістовий модуль 1.															
Фізична терапія та реабілітація при захворюваннях ЦНС															
Тема 1. Фізична терапія та реабілітація хворих з інсультом.	16	2	–	4	–	–	10	–	–	–	–	–	–	–	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 2. Фізична терапія та реабілітація хворих з запальними захворюваннями головного мозку.	16	2	–	4	–	–	10	–	–	–	–	–	–	–	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 3. Фізична терапія та реабілітація хворих з захворюваннями спинного мозку.	16	2	–	4	–	–	10	–	–	–	–	–	–	–	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 4. Фізична терапія та реабілітація хворих демієлінуючими захворюваннями ЦНС.	16	2	–	4	–	–	10	–	–	–	–	–	–	–	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Модульний контроль	2	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–	–	–	–	комп'ютерне тестування
Разом за змістовим модулем 1	66	8	–	16	–	–	42	–	–	–	–	–	–	–	
Змістовий модуль 2.															
Фізична терапія та реабілітація при захворюваннях ПНС															
Тема 5. Фізична терапія та реабілітація хворих з вертеброгенними рефлексорними та компресійними синдромами.	16	2	–	4	–	–	10	–	–	–	–	–	–	–	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 6. Фізична терапія та реабілітація хворих з нейропатіями (в т.ч. тунельними) полінейропатіями.	16	2	–	4	–	–	10	–	–	–	–	–	–	–	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: огляд додаткової літератури

Тема 7. Фізична терапія та реабілітація хворих з травматичними ушкодженнями периферичних нервів.	16	2	-	4	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 8. Фізична терапія та реабілітація хворих з больовими синдромами.	16	2	-	2	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Модульний контроль 2	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
Разом за змістовим модулем 2	66	8	-	14	-	-	44	-	-	-	-	-	-	-	
Усього годин	132	16	-	30	-	-	86	-	-	-	-	-	-	-	
ІНДЗ	18	-	-	-	-	-	18	-	-	-	-	-	-	-	ІНДЗ: реферат
Усього годин	150	16	-	30	-	-	104	-	-	-	-	-	-	-	

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни «Фізична терапія при порушеннях діяльності нервової системи»

Разом: 150 год., лекції – 16 год., практичні заняття – 30 год., самостійна робота – 104 год.

Модулі	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			
Назва модуля	фізична терапія та реабілітація при захворюваннях ЦНС				фізична терапія та реабілітація при захворюваннях ПНС			
Кількість балів за модуль	26 балів				26 балів			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекцій	Тема 1. Фізична терапія та реабілітація хворих з інсультом.	Тема 2. Фізична терапія та реабілітація хворих з запальними захворюваннями головного мозку.	Тема 3. Фізична терапія та реабілітація хворих з захворюваннями спинного мозку.	Тема 4. Фізична терапія та реабілітація хворих з демієлінізуючими захворюваннями ЦНС.	Тема 5. Фізична терапія та реабілітація хворих з вертеброгенними рефлексорними та компресійними синдромами.	Тема 6. Фізична терапія та реабілітація хворих з нейропатіями (в т.ч. тунельними) полінейропатіями.	Тема 7. Фізична терапія та реабілітація хворих з травматичними ушкодженнями периферичних нервів.	Тема 8. Фізична терапія та реабілітація хворих з больовими синдромами.
Теми практичні заняття	Тема 1. Фізична терапія та реабілітація хворих з інсультом.	Тема 2. Фізична терапія та реабілітація хворих з запальними захворюваннями головного мозку.	Тема 3. Фізична терапія та реабілітація хворих з захворюваннями спинного мозку.	Тема 4. Фізична терапія та реабілітація хворих з демієлінізуючими захворюваннями ЦНС.	Тема 5. Фізична терапія та реабілітація хворих з вертеброгенними рефлексорними та компресійними синдромами.	Тема 6. Фізична терапія та реабілітація хворих з нейропатіями (в т.ч. тунельними) полінейропатіями.	Тема 7. Фізична терапія та реабілітація хворих з травматичними ушкодженнями периферичних нервів.	Тема 8. Фізична терапія та реабілітація хворих з больовими синдромами.
Бали	4 бали	4 бали	4 бали	4 бали	4 бали	4 бали	4 бали	4 бали
Самостійна робота	5 балів				5 балів			
Види поточного контролю	Модульний контроль 1 5 балів				Модульний контроль 2 5 балів			
ІНДЗ	8 балів							
у т.ч. додаткові курси за тематикою дисципліни (неформальна освіта)	10 балів							
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)							

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фізична терапія та реабілітація хворих з інсультом.	4
2	Фізична терапія та реабілітація хворих з запальними захворюваннями головного мозку.	4
3	Фізична терапія та реабілітація хворих з захворюваннями спинного мозку.	4
4	Фізична терапія та реабілітація хворих з демієлінізуючими захворюваннями ЦНС.	4
5	Фізична терапія та реабілітація хворих з вертеброгенними рефлексорними та компресійними синдромами.	4
6	Фізична терапія та реабілітація хворих з з нейропатіями (в т.ч. тунельними) полінейропатіями.	4
7	Фізична терапія та реабілітація хворих з травматичними ушкодженнями периферичних нервів.	4
8	Фізична терапія та реабілітація хворих з больовими синдромами	2
Разом		30

Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою залік	Оцінка за шкалою ECTS	
90 – 100	<i>відмінно</i>	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

4.3.2. Індивідуальна навчально-дослідна робота

(навчальний проєкт)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувача освіти, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНДР прилюдним захистом навчального проєкту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- конспект із теми (модуля) за заданим планом (4 бали);
- конспект із теми (модуля) за планом, який здобувач освіти розробив самостійно (4 бали);
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (4 бали);
- повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (4 бали);
- повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття з теми, аналіз інформації, самостійні дослідження (8 балів);
- дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (8 балів);
- проходження додаткового(-их) курсу(-ів) (неформальна освіта) з тематики дисципліни (8 балів);
- дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – 8 балів.

Орієнтовна структура ІНДЗ – дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Тематика ІНДЗ

1. Підготувати розгорнутий аналіз клінічного випадку пацієнта з неврологічною патологією (інсульт, ЧМТ, хвороба Паркінсона тощо), який включає: короткий анамнез, неврологічний статус, оцінку за шкалами (Barthel Index, NIHSS, Berg Balance Scale тощо), формулювання реабілітаційного діагнозу за МКФ, визначення реабілітаційного потенціалу, постановку цілей реабілітації (SMART), розробку індивідуальної програми реабілітації.

2. Складання реабілітаційного плану за МКФ: Розробити індивідуальний реабілітаційний план для пацієнта з ураженням нервової системи із чітким відображенням: порушень функцій і структур, обмежень активності, обмежень участі, факторів середовища, коротко- та довгострокових цілей, підбору реабілітаційних втручань.

3. Аналіз ефективності реабілітаційних втручань: на основі наукових джерел: обрати один метод фізичної терапії (наприклад, Bobath, PNF, CIMT), провести аналіз ефективності при конкретному неврологічному захворюванні, оформити у вигляді аналітичного звіту (з елементами доказової медицини).

4. Скласти стандартизований протокол обстеження пацієнта з неврологічними порушеннями, який включає: суб'єктивне та об'єктивне обстеження, перелік тестів і шкал, алгоритм інтерпретації результатів, відповідність категоріям МКФ.

5. Презентація на клінічну тему: підготувати мультимедійну презентацію (10–15 слайдів) на одну з тем: реабілітація після інсульту, фізична терапія при хворобі Паркінсона, відновлення після черепно-мозкової травми, нейропластичність у реабілітації. З обов'язковим включенням підходів МКФ.

6. Складання програми реабілітаційного втручання: Розробити детальний план одного реабілітаційного заняття: мета заняття, структура (вступна, основна, заключна частини), опис вправ, дозування навантаження, очікувані результати відповідно до МКФ.

7. Підготувати письмову роботу (10–15 сторінок) на тему: «Роль МКФ у побудові реабілітаційного процесу при неврологічних захворюваннях», «Сучасні підходи до нейрореабілітації», «Біопсихосоціальна модель у клінічній практиці фізичного терапевта».

8. Самостійний пошук і аналіз доказової інформації: знайти 3–5 сучасних (не старше 5 років) наукових статей, провести критичний аналіз, сформулювати практичні рекомендації для реабілітації неврологічних пацієнтів.

Додаткові курси в рамках ІНДЗ

1. https://www.physio-pedia.com/Managing_Conflict_in_Rehabilitation

2. <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/first-aid-during-war/>

3. <https://pedro.org.au/ukrainian/learn/pedrotacklesbarriers/>

4. <https://www.youtube.com/@ehealthukraine>

5. «Базові засади застосування Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ)» доступний на платформі Академії НСЗУ за посиланням. URL: <https://academy.nszu.gov.ua/course/view.php?id=184>

6. Документування процесу надання реабілітаційної допомоги на основі Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ)» URL: <https://academy.nszu.gov.ua/course/view.php?id=185>

Критерії оцінювання ІНДЗ (дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження Складання плану реферату	2 бали
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку питання	2 бали
3.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	1 бал
4.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	2 бали
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	1 бал
Разом		8 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 8-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
8 та більше	відмінно	5	A	відмінно
5 – 7	добре	4	BC	добре
3 – 4	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 2	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

4.3.3. Теми самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. фізична терапія та реабілітація при захворюваннях ЦНС		
1	Фізична терапія та реабілітація хворих з інсультом	10
2	Фізична терапія та реабілітація хворих з запальними	10

	захворюваннями головного мозку	
3	Фізична терапія та реабілітація хворих з захворюваннями спинного мозку	10
4	Фізична терапія та реабілітація хворих з демієлінізуючими захворюваннями ЦНС	10
Модульний контроль		2
Змістовий модуль 2 фізична терапія та реабілітація при захворюваннях ПНС		
5	Фізична терапія та реабілітація хворих з вертеброгенними рефлексорними та компресійними синдромами	10
6	Фізична терапія та реабілітація хворих з нейропатіями (в тому числі тунельними) полінейропатіями	10
7	Фізична терапія та реабілітація хворих з травматичними ушкодженнями периферичних нервів	10
8	Фізична терапія та реабілітація хворих з больовими синдромами	12
Модульний контроль		2
ІДНЗ		18
Разом		104

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. фізична терапія та реабілітація при захворюваннях ЦНС			
Тема 1: Фізична терапія та реабілітація хворих з інсультом (10 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	5	I- II
Тема 2: Фізична терапія та реабілітація хворих з запальними захворюваннями головного мозку (10 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		III- IV
Тема 3: Фізична терапія та реабілітація хворих з захворюваннями спинного мозку (10 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		V
Тема 4: Фізична терапія та реабілітація хворих з демієлінізуючими захворюваннями ЦНС: (10 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		VI
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год.)	Тестування	5	VII
<i>Всього: 42 год.</i>	<i>Всього: 10 балів</i>		
Змістовий модуль 2. фізична терапія та реабілітація при захворюваннях ПНС			
Тема 5: Фізична терапія та реабілітація хворих з	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	5	VIII

вертеброгенними рефлексорними та компресійними синдромами (10 год.)			
Тема 6: Фізична терапія та реабілітація хворих з нейропатіями (в тому числі тунельними) полінейропатіями (10 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		IX-X
Тема 7. Фізична терапія та реабілітація хворих з травматичними ушкодженнями периферичних нервів (10 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		XI
Тема 8: Фізична терапія та реабілітація хворих з больовими синдромами (12 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		XII
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год.)	Тестування	5	XIII-XIV
<i>Всього: 44 год.</i>	<i>Всього: 10 балів</i>		
Індивідуальна навчально-дослідна робота: 18 год.	Реферат	8	XV
<i>Разом: 104 год.</i>	<i>Разом: 28 балів</i>		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

– *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), пояснення, розповідь, бесіда;

– *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

– *практичні*: вправи.

2. *За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації*: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. *За ступенем самостійності мислення*: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. *За ступенем керування навчальною діяльністю*: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

Методи викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від виду занять, змісту теми, цілей і завдань, можливостей здобувачів освіти та часом, відведеним для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи:

- пояснювально-ілюстративна лекція включає усний виклад навчального матеріалу з ілюстрацією таблиць, слайдів, роздаткового матеріалу, з використанням ТЗН.

- лекція з елементами бесіди, яка включає усний виклад навчального матеріалу, великого за обсягом, складного за логічною побудовою у якому застосовується питально-відповідальний метод навчання з використанням ілюстративного матеріалу.

- проблемна лекція спрямована на розвиток логічного мислення студентів, коли при читанні лекції перед студентами формулюється проблема для самостійного осмислення того, що далі розкривається викладачем; у ході лекції студентам може видаватися надрукований роздавальний матеріал або здійснюватися показ таблиць, слайдів, які допомагають студентам у вирішенні поставленої проблеми.

В ході практичних занять застосовуються наступні методи:

- практичне заняття організовується у формі доповідей і обговорень. Увага студентів зосереджена висвітленні матеріалу з наданням інформації про нові наукові розробки.

- репродуктивний метод застосовується при проведенні підсумкового заняття з змістового модуля з використанням тестового контролю у ІКЦ.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Під час викладання навчальної дисципліни «**Фізична терапія при порушеннях діяльності нервової системи**» застосовуються наступні методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти:

1. Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу – надання нових фактів та самостійний їх пошук створює відчуття збагачення знаннями спонукає здобувачів освіти до самовдосконалення.

2. Метод опори на життєвий досвід студентів – використання викладачем у навчальному процесі життєвого досвіду здобувачів освіти – фактів, явищ, які вони спостерігали в житті, або в яких самі брали участь.

3. Метод емоційно-морального стимулювання – включення у зміст навчання моральних ситуацій прикладів з життя.

4. Метод зацікавлення – реалізується за допомогою цікавих прикладів, парадоксальних фактів (цікаві аналогії, проблемні запитання, досліди).

5. Метод емоційного сплеску та заохочення – підтримка, підбадьорювання, заохочення; педагог має демонструвати своє прагнення допомогти студенту, бути впевненим у його силах та здібностях.

6. Метод пізнавальних ігор:

-*ділова гра* – діалог на професійному рівні, в якому відбуваються зіткнення різних думок, пропозицій, і взаємна критика гіпотез. Їх обґрунтування, що призводить до появи нових знань і уявлень;

-*рольова гра* – імпровізоване розігрування заданої ситуації;

-*інтерактивна гра* – метод навчання, заснований на досвіді, отриманому в результаті спеціально організованої соціальної взаємодії учасників з метою зміни індивідуальної моделі поведінки;

-*симуляція* – метод навчання, який моделює обмежені в часі, конкретні життєві ситуації, результат яких залежить від поведінки учасників процесу взаємодії.

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод «вибуху», метод природних наслідків і трудовий метод.

Методика навчання (як система) – організований набір методів, прийомів, засобів і форм навчання, який використовується для досягнення освітніх цілей.

Методика є структурованим застосуванням методів – організоване використання різних методів і прийомів, яке обумовлено специфікою освітнього процесу або діяльності. Вона описує як саме, в якій послідовності і в яких умовах застосовуються певні методи для досягнення результату.

–Методика навчання може включати в себе різні методи, стратегії, підходи, засоби навчання (аудіовізуальні матеріали, інтернет-ресурси, дидактичні ігри тощо) і системи організації роботи (до прикладу: поетапне вивчення лексики, розвиток навичок письмового та усного мовлення).

–Методика викладання навчальної дисципліни – вибір викладачем та застосування методів для ефективного засвоєння матеріалу здобувачами освіти.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями здоров'я має важливі відмінності, які враховують індивідуальні потреби кожного типу порушень і передбачає модифікацію форм роботи та типів завдань для таких здобувачів освіти.

Кожен тип інвалідності має свої специфічні потреби, і тому підхід до навчання має бути адаптованим, щоб забезпечити максимальну ефективність для здобувачів освіти. Враховуючи різні види порушень (порушення слуху, зору, рухової активності, когнітивні порушення тощо), методика вивчення буде різною. Використання адаптованих технологій, інклюзивних методів та індивідуальних підходів дозволяє забезпечити ефективне навчання для всіх здобувачів освіти, незалежно від типу інвалідності.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями слуху

Для здобувачів освіти з порушеннями слуху основним викликом є відсутність або обмеження слухового сприйняття, що може ускладнити процес вивчення мови через усне спілкування та аудіоматеріали. Адаптованими методиками є:

Жестова мова: Якщо здобувач освіти має порушення слуху та використовує жестову мову як основний засіб комунікації, то вивчення дисципліни проводиться через переклад на жестову мову (із залученням відповідного спеціаліста чи фрагментів відео із дублюючим перекладом на

жестову мову), зокрема для усного компоненту. Програми з навчання для таких здобувачів освіти можуть включати використання перекладачів жестової мови під час лекцій.

Субтитри: Всі відеоматеріали, які використовуються на заняттях (фільми, навчальні відео), мають субтитри, що дозволяє здобувачам освіти з порушеннями слуху ознайомлюватися з мовними структурами та словником.

Адаптовані навчальні матеріали: Використання візуальних методів, таких як ілюстрації, діаграми, картки з лексикою, допомагає краще засвоювати матеріал. Також створюються текстові файли або аудіоматеріали з субтитрами для покращення розуміння контексту.

Практика усного мовлення через письмове спілкування: Оскільки здобувачі освіти не чують мовлення, замість усної практики для такої категорії здобувачів освіти фокусується увага на письмових завданнях, інтерактивних тестах і вправах, що включають роботу з текстами (письмові відповіді, розпізнавання лексики та граматики через текст).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями зору

У здобувачів освіти з порушеннями зору основною проблемою є труднощі з візуальним сприйняттям інформації, тому методика навчання адаптована до аудіо- та тактильних матеріалів.

Технології для читання з екрану: Використання програм для читання з екрану, таких як JAWS або NVDA, дозволяє здобувачам освіти з порушеннями зору слухати текстовий матеріал. Це забезпечує доступ до електронних підручників, презентацій та інших навчальних ресурсів.

Адаптація навчальних матеріалів: Усі текстові матеріали надаються у форматі для читання з екрану або у шрифті Брайля. Це дає можливість здобувачам освіти не тільки читати, але й активно працювати з навчальними матеріалами.

Озвучення текстів: Використання спеціальних додатків для озвучування текстів або аудіокниг допомагає здобувачам освіти вивчати нові слова та фрази на слух, а також слухати приклади правильного вимовляння.

Аудіовізуальні завдання: Для таких здобувачів освіти використовуються аудіовправи, зокрема з вимови та слухової практики. Це дозволяє розвивати навички аудіювання та вимови, хоча й без візуального сприйняття.

Інтерактивні вправи на слух: Заняття включають завдання, орієнтовані на слухове сприйняття мови (завдання на розпізнавання вимови, на відмінності в інтонації, акценті тощо).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями опорно-рухового апарату

Здобувачі освіти з порушеннями опорно-рухового апарату, як правило, мають фізичні обмеження, які можуть вплинути на їхню здатність використовувати традиційні навчальні засоби, але їхні когнітивні та мовні навички, як правило, не порушені. З цією метою освітній процес відповідно адаптований для зручності та доступності.

Онлайн-навчання та доступ до цифрових матеріалів: Онлайн платформи дозволяють здобувачам освіти з порушеннями опорно-рухового апарату навчатися без необхідності фізичного перебування в аудиторії, а також допомагають уникнути труднощів із переміщенням.

Інтерфейси з підтримкою доступу: Використання програмного забезпечення та навчальних платформ, що підтримують голосові команди або дають можливість здійснювати навчання за допомогою спеціальних пристроїв для вводу (як-от пристрої для управління комп'ютером через рухи очей чи голови).

Адаптація завдань для письмових відповідей: Враховуючи фізичні обмеження, здобувачі освіти можуть використовувати голосові помічники для виконання завдань або адаптовані клавіатури та інші технології для зручного введення тексту. Також враховується обсяг письмових завдань та швидкість проходження онлайн тестів, написання підсумкових робіт.

Методика навчання для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями

Когнітивні порушення можуть включати труднощі з пам'яттю, увагою, сприйняттям інформації. Здобувачі освіти з такими порушеннями потребують адаптованих методик навчання, щоб забезпечити доступність матеріалу та поступове засвоєння нової інформації.

Розбиття матеріалу на малі блоки: Заняття структуруються (матеріал поділяється на малі частини), що дозволяє легше засвоювати інформацію та допомагає зберігати увагу на кожному етапі навчання.

Часті повторення та практичні вправи: Регулярне повторення пройденого матеріалу, використовуючи ігрові методи чи інші інтерактивні вправи.

Візуальні допоміжні засоби: Використання карток із лексикою, діаграм, малюнків допомагає здобувачам освіти з когнітивними порушеннями краще засвоювати мову.

Мультисенсорні підходи: Для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями використовуються різні сенсорні канали (слух, зір, дотик), щоб стимулювати запам'ятовування та розуміння.

Методика навчання для здобувачів освіти із психічними порушеннями

Психічні порушення можуть включати депресії, тривожні розлади, посттравматичний стресовий синдром тощо, які можуть негативно впливати на здатність до концентрації, мотивацію та емоційний стан під час навчання.

Індивідуальний підхід: здобувачі освіти з психічними порушеннями потребують більш гнучкого підходу, наприклад, менших навантажень, частих перерв або персоналізованих уроків.

Підтримка в навчанні через терапевтичні методи: Залучення психологів або консультантів до освітнього процесу допомагає здобувачам освіти подолати емоційні труднощі.

Створення безпечного та підтримуючого середовища: Створення атмосфери довіри та підтримки, де здобувач освіти може вільно звернутися за допомогою або адаптувати темп навчання до своїх потреб.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна «**Фізична терапія при порушеннях діяльності нервової системи**» оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з 2 змістових модулів.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на практичних заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв здобувачем освіти повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувача освіти наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач освіти спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється здобувачу освіти, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхнева, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачеві освіти, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	зараховано	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	не зараховано	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру

Вид діяльності здобувача освіти	Максимальна кількість балів за одиницю	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. Обов'язкові					
1.1. Робота на практичному занятті	4	4	16	4	16
1.2. Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
1.3. Виконання модульної роботи	5	1	5	1	5
Разом			26		26
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 52					
II. Вибіркові					
Виконання завдань для самостійного опрацювання (за вибором студента не більше 8 балів)					
2.1. Конспект із теми (модуля) за заданим планом					4
2.2. Конспект із теми (модуля) за планом, який здобувач освіти розробив самостійно					4
2.3. Анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки					4
2.4. Повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (без рекомендації викладача)					8
2.5. Дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе					8
2.6. Проходження додаткового(-их) курсу(-ів) (неформальна освіта) з тематики дисципліни					8
2.7. Дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу)					8
Разом					8
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 8					
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60					

7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет і завдання клінічної реабілітаційної неврології.
2. Анатомо-фізіологічні основи центральної та периферичної нервової системи.
3. Нейрофізіологічні механізми контролю руху.
4. Поняття нейропластичності та її роль у відновленні функцій.
5. Біопсихосоціальна модель здоров'я у реабілітації.
6. Принципи доказової медицини у нейрореабілітації.
7. Структура та компоненти МКФ.
8. Домени: функції і структури, активність і участь, фактори середовища.
9. Кодування та інтерпретація даних за МКФ.
10. Формулювання реабілітаційного діагнозу за МКФ.
11. Визначення реабілітаційного потенціалу пацієнта.
12. Постановка цілей реабілітації (SMART) у системі МКФ.
13. Клінічне обстеження пацієнта з неврологічною патологією.
14. Оцінка м'язової сили, тонусу та рефлексів.
15. Дослідження координації та рівноваги.
16. Оцінка ходи та функціональної мобільності.
17. Стандартизовані шкали: Barthel Index, FIM, NIHSS, Berg Balance Scale.
18. Інтерпретація результатів функціонального тестування.
19. Ішемічний та геморагічний інсульт: клініка та реабілітація.
20. Черепно-мозкова травма: особливості відновлення.
21. Хвороба Паркінсона: клінічні прояви та фізична терапія.
22. Розсіяний склероз: підходи до реабілітації.
23. Периферичні нейропатії: оцінка та лікування.
24. Спінальна травма: принципи реабілітації.
25. Ураження мозочка: особливості координаційних порушень.
26. Нейророзвиткові підходи (Bobath, PNF).
27. Концепція моторного навчання.
28. Функціональний тренінг у нейрореабілітації.
29. Відновлення ходи у неврологічних пацієнтів.
30. Тренування рівноваги та профілактика падінь.
31. Реабілітація функції верхньої кінцівки.
32. Ерготерапія у неврології.
33. Складання індивідуальної програми реабілітації.
34. Визначення коротко- та довгострокових цілей.
35. Моніторинг ефективності реабілітаційного процесу.
36. Корекція реабілітаційної програми.
37. Дозування фізичного навантаження.
38. Склад і функції мультидисциплінарної команди.
39. Взаємодія фахівців у процесі реабілітації.
40. Комунікація з пацієнтом і його родиною.
41. Етичні принципи у роботі фізичного терапевта.

42. Використання технологій у нейрореабілітації (VR, роботизовані системи).

43. Реабілітація військовослужбовців із неврологічними ураженнями.

44. Доказова ефективність сучасних методів реабілітації.

БІЛЕТИ ДО ЕКЗАМЕНУ (зразок)

Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна”

Хмельницький інститут соціальних технологій

Кафедра фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту

Освітній ступінь: магістр

Спеціальність: І7 Терапія та реабілітація

Семестр: II

Навчальна дисципліна: «Фізична терапія при порушеннях діяльності нервової системи»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Розсіяний склероз: підходи до реабілітації.
2. Периферичні нейропатії: оцінка та лікування.
3. Спінальна травма: принципи реабілітації.

Затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту

Протокол №1 від „28” серпня 2025 року.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

Л. С. Кравчук

(ПІБ)

Екзаменатор _____

(підпис)

В. В. Крупа

(посада, ПІБ)

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти на екзамені

Поточне тестування та самостійна робота										СР	ІНДЗ	Сума	Екзаме н
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	МК 1	T5	T6	T7	T8	МК 2	10	8	не більше 100	Не більше 40
4	4	4	4	5	4	4	4	4	5				

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій
2. Методичні розробки до практичних занять.
3. Методичні розробки до виконання самостійної роботи студентів.
4. Орієнтовна тематика реферативних досліджень.
5. Ілюстративні матеріали.
6. Глосарій по дисципліні.
7. Тести до модульного контролю.
8. Питання до екзамену.

8.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю

1. https://www.physio-pedia.com/Managing_Conflict_in_Rehabilitation
2. <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/first-aid-during-war/>
3. https://www.army.mil/article/286036/the_military_health_system_a_medical_system_ready_for_any_challenge

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей здобувачів освіти з інвалідністю;
- дистанційні програми навчання для здобувачів освіти із порушеннями слуху та опорно-рухового апарату.
- спеціалізовані комп'ютерні програми для навчання осіб з інвалідністю;
- забезпечення осіб із порушеннями зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами, надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;
- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

8.2. Глосарій (термінологічний словник)

Активність — виконання індивідом конкретних завдань або дій; один із ключових доменів МКФ.

Афазія — порушення мовлення, що виникає внаслідок ураження мовних центрів головного мозку.

Баланс (рівновага) — здатність підтримувати центр мас тіла в межах площі опори.

Біопсихосоціальна модель — концепція, що розглядає здоров'я як результат взаємодії біологічних, психологічних і соціальних факторів.

Бобат-терапія (Bobath) — нейророзвитковий підхід, спрямований на нормалізацію рухових патернів і тонусу.

Відновлення функції — процес повернення або компенсації порушених функцій організму.

Геміпарез — часткове зниження сили м'язів однієї половини тіла.

Гіпертонус — підвищення м'язового тонусу.

Гіпотонус — зниження м'язового тонусу.

Діяльність і участь — компоненти МКФ, що відображають функціонування людини у повсякденному житті та соціумі.

Доказова медицина — підхід до клінічної практики, що базується на найкращих наукових доказах.

Ерготерапія — напрям реабілітації, спрямований на відновлення здатності до самообслуговування та повсякденної діяльності.

Інсульт — гостре порушення мозкового кровообігу з розвитком неврологічного дефіциту.

Координація рухів — узгоджена діяльність м'язів для виконання точних і цілеспрямованих рухів.

Когнітивні функції — психічні процеси (пам'ять, увага, мислення), що забезпечують пізнавальну діяльність.

Контрактура — стійке обмеження рухливості в суглобі.

Міждисциплінарна команда — група фахівців різного профілю, які спільно здійснюють реабілітацію пацієнта.

МКФ (ICF) — міжнародна система класифікації функціонування, яка описує стан здоров'я через функції, активність та участь.

Моторне навчання — процес набуття та вдосконалення рухових навичок.

Нейропластичність — здатність нервової системи змінювати свою структуру і функцію у відповідь на досвід або пошкодження.

Нейрореабілітація — комплекс заходів, спрямованих на відновлення функцій після ураження нервової системи.

Обмеження активності — труднощі у виконанні завдань або дій.

Обмеження участі — проблеми із залученням до життєвих ситуацій.

Патерн руху — характерна схема виконання руху.

Периферична нервова система — частина нервової системи, що включає нерви поза межами головного та спинного мозку.

Реабілітаційний діагноз — формулювання стану пацієнта з урахуванням порушень функцій, активності та участі (за МКФ).

Реабілітаційний потенціал — прогнозована здатність пацієнта до відновлення функцій.

Рефлекс — автоматична відповідь організму на подразнення.

Спастичність — підвищений м'язовий тонус, що супроводжується опором пасивним рухам.

Тонус м'язів — ступінь напруження м'язів у стані спокою.

Фактори середовища — зовнішні умови, що впливають на функціонування людини (бар'єри або фасилітатори).

Функціональна мобільність — здатність людини переміщуватися у просторі та виконувати рухові дії.

Функції організму — фізіологічні та психічні функції систем організму (за МКФ).

Черепно-мозкова травма (ЧМТ) — ушкодження головного мозку внаслідок зовнішнього впливу.

8.3 Рекомендована література

Основна література

1. Козьолкін О. А., Сікорська М. В., Візір І. В. Нейрореабілітація : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : Запорізький державний медичний університет, 2020. 215 с.

2. Козьолкін О. А., Візір І. В., Сікорська М. В. Фізична терапія в реабілітації пацієнтів із захворюваннями нервової системи : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗДМУ, 2020. 177 с.

3. Сокрут В. М., Синяченко О. В., Сокрут О. П. Фізична, реабілітаційна та спортивна медицина: нейрореабілітація : підручник. Слов'янськ : Друкарський двір, 2020. 340 с.

4. Богдановська Н. В., Кальонова І. В. Фізична реабілітація засобами фізіотерапії : підручник. Суми : Університетська книга, 2023. 328 с.

5. Вакуленко Л. О., Клапчук В. В. (ред.) Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії : підручник. Тернопіль : Укрмедкнига, 2020. 172 с.

Додаткова література

1. Попадюха Ю. А. Сучасні роботизовані комплекси, системи та пристрої у реабілітаційних технологіях : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 324 с.

2. Попадюха Ю. А. Сучасні комплекси, системи та пристрої реабілітаційних технологій : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 656 с.

3. Сучасні технології в нейрореабілітації : навч.-метод. матеріали. Запоріжжя : ЗДМУ, 2023.

Перелік періодичних видань

Найменування фахового періодичного видання	Роки видання
European journal of physical and rehabilitation medicine	2021-2025
Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики	2021-2025
Здоров'я, спорт, реабілітація	2021-2025
Сучасні медичні технології	2021-2025

8.4. Інформаційні ресурси

1. <https://academy.nszu.gov.ua/enrol/index.php?id=220>
2. <https://academy.nszu.gov.ua/enrol/index.php?id=315>

3. <https://marathon-of-medical-education.mededu.org.ua/>

8.5. Сертифікаційні програми (електронні курси)

1. Госпітальна оцінка медичних технологій. URL : <https://academy.nszu.gov.ua/enrol/index.php?id=278>

2. Курс «Кейс-менеджмент в процесі реабілітації». URL : <https://academy.nszu.gov.ua/enrol/index.php?id=236>

3. Онлайн курс про безбарерність у закладах охорони здоров'я. URL : <https://academy.nszu.gov.ua/enrol/index.php?id=220>

4. Реабілітація в системі охорони здоров'я: курс для лікарів. URL : <https://academy.nszu.gov.ua/enrol/index.php?id=211>

5. Документування процесу надання реабілітаційної допомоги на основі МКФ. URL : <https://academy.nszu.gov.ua/enrol/index.php?id=185>

6. Базові засади застосування Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ). URL : <https://academy.nszu.gov.ua/enrol/index.php?id=184>

8.6. Фахові періодичні видання України з дисципліни

1. Український журнал медицини, біології та спорту. URL : <https://uajmbs.com.ua/uk>

2. Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики. URL : <https://pharmed.zsmu.edu.ua/>

3. Здоров'я, спорт, реабілітація URL : <https://hsr-journal.com/index.php/journal>

4. Сучасні медичні технології URL : <https://medtech.mphu.edu.ua/>

8.7. Універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти для опанування дисципліни

Програмне забезпечення	Призначення	Умови використання (вільний доступ в Інтернеті, згідно договору, придбані ліцензії тощо)
Moodle	Система управління навчанням (LMS), організація дистанційного та змішаного навчання, контроль знань	Вільний корпоративний доступ (open source)
Zoom	Онлайн-лекції, відеоконференції	Безкоштовна версія з обмеженнями / ліцензія
Coursera / EdX	Доступ до масових відкритих онлайн-курсів (МООС)	Вільний доступ (частково платні сертифікати)
Google Scholar	Наукова база для пошуку літератури, статей, досліджень	Вільний доступ
Scopus / Web of Science	Міжнародні наукометричні бази даних для дослідницької роботи	За ліцензією (передплата ЗВО)
Canva / Adobe Express	Створення презентацій, інфографік, візуальних матеріалів	Canva – freemium, Adobe – ліцензія
MS Office / LibreOffice	Текстові документи, таблиці, презентації	MS Office – ліцензія, LibreOffice – вільний доступ

9. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	Ноутбук, мультимедія	проектор, приміщення з доступом до Інтернету
Практичні заняття	наочні та роздаткові матеріали, переносна дошка з відривними листами паперу	спеціалізований кабінет № 36, Навчально-реабілітаційний центр облаштований приладами для антропометрії, апаратурою для функціональної діагностики, тренажерами для фізичної терапії, реабілітаційними комплексами
Модульний контроль	Доступ до мережі Інтернет	Платформа Moodle